

**Rada Osiedla
Przedmieście Oławskie
ul. Kościuszki 184
50-437 Wrocław**

Wrocław, 14 lipca 2023

Rada Osiedla Przedmieście Oławskie jako Jednostka Pomocnicza Miasta Wrocławia po raz kolejny, u progu dużych zmian w komunikacji tramwajowej, zwraca się z gorącą prośbą uruchomienia trzeciej linii tramwajowej kursującej przez Przedmieście Oławskie i Księżę na pętlę tramwajową Księżę Małe.

Godna pochwały historia tramwajów oraz pociągów we Wrocławiu

Wrocław, wzorujący się w XVIII i XIX wieku na Berlinie, to jedno z pierwszych miast w Europie, w którym ruszyły pociągi i tramwaje. Co za tym idzie, nadodrzańska metropolia od niemal 100 lat szczydzi się komunikacją zbiorową na wysokim poziomie. Należy jednak pamiętać, że Wrocław nieustannie się rozwija, a więc potrzebuje, aby wprost proporcjonalnie do jego rozwoju rozwijała się również komunikacja zbiorowa.

Przedmieście Oławskie oraz Księżę – wschodnie rewiry Wrocławia

Przedmieście Oławskie oraz Księżę to osiedla usytuowane po wschodniej stronie Wrocławia. O ich znaczącej randze świadczy ulokowanie, bo Księżę otwiera Wrocław od strony wschodniej, a Przedmieście Oławskie prowadzi wprost na Historyczne Centrum Wrocławia. W ostatnich latach na wyżej wymienionych osiedlach powstaje bardzo dużo nowych budynków mieszkalnych. Od 25 lat, pomimo rosnącej liczby mieszkańców, kursują przez te osiedla wciąż tylko dwie linie tramwajowe (linia nr 3, 5), nie wspominając już o tym, że nawet ponad 25 lat temu kursowały aż trzy linie tramwajowe (linie nr 3, 5 oraz zdjęta w 1998 roku linia nr 19). W efekcie, o ile kilka lat temu dwie linie jeszcze wystarczały, o tyle obecnie dwie linie już absolutnie nie wystarczają. Pokazuje to przykładowo przepełnienie w tramwajach, czy za małą częstotliwość kursowania tramwajów. Do tego dochodzi wąska oferta dojazdu z pętli Księżę Małe w różne miejsca Wrocławia, w porównaniu do szerokiego wachlarza miejsc, w które obecnie tramwaj może dojechać.

Wrocławska Komunikacja Tramwajowa (I)

Linia nr 0 (zawieszona)	Dworzec Wrocław Główny – pl. Wróblewskiego – pl. Grunwaldzki – Dworzec Wrocław Nadodrze – pl. Jana Pawła II – Dworzec Wrocław Główny
Linia nr 1	Biskupin – ZOO (Dąbie) – ul. Curie-Skłodowskiej – pl. Grunwaldzki – ul. Nowowiejska – Dworzec Wrocław Nadodrze – ul. Trzebnicka – Karłowice – ul. Żmigrodzka – Poświętne
Linia nr 2	Biskupin – ZOO (Dąbie) – ul. Curie-Skłodowskiej – pl. Grunwaldzki – Katedra – pl. Dominikański – Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – ul. Powstańców Śląskich – Krzyki
Linia nr 3	Księżę Małe – ul. Krakowska – ul. Traugutta – pl. Wróblewskiego – pl. Dominikański – ul. Kazimierza Wielkiego – pl. Jana Pawła II – ul. Legnicka – Pilczyce – ul. Kosmonautów – Leńnica
Linia nr 4	Biskupin – ZOO (Dąbie) – ul. Curie-Skłodowskiej – pl. Grunwaldzki – pl. Wróblewskiego – ul. Pułaskiego – Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – pl. Legionów – ul. Grabiszyńska – Grabiszyńska Cm. – Oporów
Linia nr 5	Księżę Małe – ul. Krakowska – ul. Traugutta – pl. Wróblewskiego – pl. Dominikański – Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – pl. Legionów – ul. Grabiszyńska – Grabiszyńska Cm.
Linia nr 6	Krzyki – ul. Powstańców Śląskich – Park Staromiejski – ul. Szewska – ul. Dubois – ul. Jedności Narodowej – Kromera
Linia nr 7	Klecina – Radio i Telewizja – Krzyki – ul. Powstańców Śląskich – pl. Kościuszki – Park Staromiejski – ul. Szewska – ul. Drobnera – ul. Trzebnicka – Dworzec Wrocław Nadodrze – ul. Żmigrodzka – Poświętne
Linia nr 8	Tarnogaj – al. Armii Krajowej – ul. Hubska – Dworzec Autobusowy – Dworzec Wrocław Główny – pl. Dominikański – pl. Bema – ul. Jedności Narodowej – ul. Słowiańska – ul. Trzebnicka – Karłowice
Linia nr 9	Park Południowy – ul. Ślężna – Dworzec Autobusowy – Dworzec Wrocław Główny – pl. Dominikański – pl. Bema – ul. Sienkiewicza – Stadion Olimpijski – Sępolno
Linia nr 10	Biskupin – ZOO (Dąbie) – ul. Curie-Skłodowskiej – pl. Grunwaldzki – Katedra – pl. Dominikański – ul. Kazimierza Wielkiego – pl. Jana Pawła II – ul. Legnicka – Pilczyce – ul. Kosmonautów – Leńnica
Linia nr 11	Kromera – ul. Jedności Narodowej – pl. Bema – pl. Dominikański – ul. Kazimierza Wielkiego – ul. Krupnicza – pl. Legionów – ul. Grabiszyńska – Grabiszyńska Cm. – Oporów
Linia nr 12	Kozanów – ul. Pilczycka – ul. Legnicka – pl. Jana Pawła II – ul. Kazimierza Wielkiego – pl. Dominikański – pl. Grunwaldzki – Stadion Olimpijski – Sępolno

Wrocławska

Komunikacja Tramwajowa (II)

Linia nr 13	Stadion Olimpijski – pl. Grunwaldzki – pl. Dominikański – ul. Kazimierza Wielkiego – pl. Jana Pawła II – ul. Legnicka – pl. Strzegomski – Wrocławski Park Przemysłowy – ul. Strzegomska – Wrocław Nowy Dwór
Linia nr 14	Krzyki – ul. Hallera – FAT – ul. Grabiszyńska – pl. Legionów – pl. Orłąt Lwowskich – pl. Jana Pawła II – ul. Pomorska – pl. Staszica – ul. Reymonta – ul. Osobowicka – Osobowice
Linia nr 15	Park Południowy – ul. Ślężna – Dworzec Autobusowy – ul. Piłsudskiego – pl. Legionów – pl. Orłąt Lwowskich – pl. Jana Pawła II – ul. Pomorska – pl. Staszica – ul. Reymonta – ul. Bałtycka – ul. Żmigrodzka – Poświętne
Linia nr 16	Tarnogaj – al. Armii Krajowej – ul. Hubska – ul. Pułaskiego – pl. Wróblewskiego – pl. Grunwaldzki – ul. Nowowiejska – Dworzec Wrocław Nadodrze – pl. Staszica – ul. Reymonta – ul. Osobowicka – Osobowice
Linia nr 17	Klecina – Radio i Telewizja – Krzyki – ul. Powstańców Śląskich – pl. Kościuszki – Park Staromiejski – pl. Dominikański – pl. Bema – ul. Sienkiewicza – Stadion Olimpijski – Sępolno
Linia nr 18	Gaj – ul. Bardzka – ul. Hubska – Dworzec Autobusowy – Dworzec Wrocław Główny – Park Staromiejski – ul. Kazimierza Wielkiego – ul. Długa – ul. Popowicka – ul. Pilczycka – Kozanów – Tarczyński Arena
Linia nr 19	ZOO (Dąbie) – ul. Curie-Skłodowskiej – pl. Grunwaldzki – ul. Sienkiewicza – pl. Bema – Kępa Mieszczańska – ul. Długa – ul. Popowicka – ul. Pilczycka – Kozanów
Linia nr 20	Oporów – Grabiszyńska Cm. – ul. Hallera – ul. Powstańców Śląskich – pl. Kościuszki – pl. Orłąt Lwowskich – Dworzec Wrocław Świebodzki – ul. Robotnicza – pl. Strzegomski – ul. Legnicka – Pilczyce – ul. Kosmonautów – Leśnica
Linia nr 21	Gaj – ul. Bardzka – ul. Hubska – Dworzec Autobusowy – ul. Piłsudskiego – pl. Legionów – pl. Orłąt Lwowskich – pl. Jana Pawła II – ul. Legnicka – ul. Pilczycka – Kozanów – Tarczyński Arena
Linia nr 22	Tarnogaj – al. Armii Krajowej – ul. Hubska – Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – pl. Legionów – pl. Orłąt Lwowskich – pl. Jana Pawła II – ul. Legnicka – Pilczyce
Linia nr 23	Kowale – ul. Kwidzyńska – Kromera – ul. Jedności Narodowej – pl. Bema – pl. Dominikański – Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – pl. Legionów – Dworzec Wrocław Świebodzki – Robotnicza – Wrocławski Park Przemysłowy – Strzegomska – Wrocław Nowy Dwór

Pętla Księżę Małe a inne pętle we Wrocławiu

Tak jak wspomniano, przez Przedmieście Oławskie na Księżę (wschodnie strony Wrocławia) dojeżdżają tylko dwa tramwaje (linia nr 3, 5).

Dla porównania do Leśnicy (zachodnie strony Wrocławia) dojeżdżają trzy tramwaje (linia nr 3, 10, 20) oraz dodatkowo do Pilczyc w drodze do Leśnicy dojeżdża jedna linia tramwajowa (linia nr 22). Podobnie sytuacja wygląda na Oporowie (południowe strony Wrocławia), gdzie dojeżdżają trzy tramwaje (linia nr 4, 11, 20), przy czym jedna linia tramwajowa (linia nr 5) dodatkowo dojeżdża tuż przed Oporów na Cmentarz Grabiszyński. Na Tarczyński Arena (zachodnie tereny Wrocławia) dojeżdżają co prawda dwa tramwaje (linia nr 18, 21), ale przed Tarczyński Arena na Kozanów dojeżdżają kolejne dwa tramwaje (linia nr 12, 19). Podobnie sytuacja wygląda na Klecinie (południowe strony Wrocławia), gdzie dojeżdżają dwa tramwaje (linia nr 7, 17), ale przed Klecinę na Krzyki dojeżdżają kolejne dwa tramwaje (linia nr 2, 6). Na Sępolno dojeżdżają trzy linie tramwajowe (nr 9, 12, 17), a do tego na pętłę Stadion Olimpijski przed Sępolnem dojeżdża dodatkowa jedna linia tramwajowa (linia nr 13). Na Biskupin (północne strony Wrocławia) z kolei dojeżdżają aż cztery linie tramwajowe (linia nr 1, 2, 4, 10), a do tego na pętłę ZOO na Dąbiu przed Biskupinem dojeżdża dodatkowo jedna linia tramwajowa (linia nr 19). Warto wspomnieć też o Nadodrze (północne strony Wrocławia) z trzema liniami tramwajowymi (linia nr 1, 7, 16) i sąsiadującym Placu Staszica z dodatkowymi dwoma liniami tramwajowymi (linia nr 14, 15).

Dwie linie tramwajowe, tak jak na Księżę Małe, jadą jeszcze jedynie na Osobowice oraz na Nowy Dwór. Przy czym Osobowice w porównaniu z Księżem Małym i Księżem Wielkim (oraz prowadzącym do nich Przedmieściem Oławskim), to mniej zaludniony teren, z kolei na Nowym Dworze dwie linie tramwajowe wspomaga jedenaście linii autobusowych, a na Księżu Małym dwie linie tramwajowe wspierają trzy linie autobusowe (w tym dwie jadące niemal identyczną trasą) i ani jedna z nich nie przejeżdża przez Przedmieście Oławskie, czy Centrum Wrocławia.

Podsumowując: na Księżę Małe przez Przedmieście Oławskie jadą tylko dwie linie tramwajowe, choć niemal na każdej innej pętli we Wrocławiu liczba tramwajów przekracza liczbę dwóch. Rozwój komunikacji tramwajowej we Wrocławiu polega w sporej mierze na dbaniu o nowe pętle, przy czym to, że Księżę Małe stanowi starą pętlę, nie oznacza, że Księżę Małe i Księżę Wielkie, wraz z sąsiadującym Przedmieściem Oławskim, się nie rozwijają, a co za tym idzie, że się nie zaludniają.

Pętla Księżę Małe a inne pętle tramwajowe we Wrocławiu

Pętla Biskupin	4 linie tramwajowe (nr 1, 2, 4, 10)	Na trasie do Pętli Biskupin Pętla ZOO (Dąbie)	1 dodatkowa linia tramwajowe (linia nr 19)
Pętla Sępolno	3 linie tramwajowe (nr 9, 12, 17)	Na trasie do Pętli Sępolno Pętla Stadion Olimpijski	1 dodatkowa linia tramwajowa (linia 13)
Pętla Klecina	2 linie tramwajowe (nr 7, 17)	Na trasie do Pętli Klecina Pętla Krzyki	2 dodatkowe linie tramwajowe (nr 2, 6)
Pętla Oporów	3 linie tramwajowe (nr 4, 11, 20)	Na trasie do Pętli Oporów Pętla Grabiszyńska Cmentarz	1 dodatkowa linia tramwajowa (nr 5)
Pętla Leśnica	3 linie tramwajowe (nr 3, 10, 20)	Na trasie do Pętli Leśnica Pętla Pilczyce	1 dodatkowa linia tramwajowa (nr 22)
Pętla Tarczyński Arena	2 linie tramwajowe (nr 18, 21)	Na trasie do Pętli Tar. Arena Pętla Kozanów	2 dodatkowe linie tramwajowe (nr 12, 19)
Pętla Tarnogaj	3 linie tramwajowe (nr 8, 16, 22)	W pobliżu Pętli Tarnogaj Krańcówka Gaj	2 dodatkowe linie tramwajowe (nr 18, 21)
Pętla Kowale	1 linia tramwajowa (nr 23)	Na trasie do Pętli Kowale Pętla Kromera	2 dodatkowe linie tramwajowe (nr 6, 11)
Pętla Poświętne	3 linie tramwajowe (nr 1, 7, 15)	Na trasie do Pętli Poświętne brak innych pętli	Brak dodatkowych linii tramwajowych
Pętla Wrocław Nowy Dwór	2 linie tramwajowe (nr 13, 23)	Na trasie oraz w pobliżu Pętli Nowy Dwór brak innych pętli	Brak dodatkowych linii tramwajowych
Pętla Osobowice	2 linie tramwajowe (nr 14, 16)	Na trasie oraz w pobliżu Pętli Osobowice brak innych pętli	Brak dodatkowych linii tramwajowych
Pętla Księżę Małe	2 linie tramwajowe (nr 3, 5)	Na trasie oraz w pobliżu Pętli Księżę Małe brak innych pętli	Brak dodatkowych linii tramwajowych

Trasa przez Przedmieście Oławskie na Księżę a inne trasy we Wrocławiu

Na dość długim odcinku, bo wynoszącym aż 5 km, a obejmującym całe Przedmieście Oławskie i część Księża, czyli od pl. Dominikańskiego przez pl. Wróblewskiego, ul. Traugutta i ul. Krakowską do Księża Małego, jeżdżą tylko dwa tramwaje (linia nr 3, 5).

Dla porównania na podobnych odcinkach od Arkad przez ul. Powstańców Śląskich do Kleciny kursują też dwa tramwaje (linia nr 7, 17), ale dodatkowe dwa tramwaje (linia nr 2, 6) kursują do Krzyków przed Kleciną. Z kolei od pl. Legionów przez ul. Grabiszyńską i FAT do Cmentarza Grabiszyńskiego kursują trzy tramwaje (linia nr 4, 11, 20), ale dodatkowe dwa tramwaje (linia nr 5, 14) kursują do FAT-u przed Oporowem. Odcinek od pl. Grunwaldzkiego do Sępolna to trzy tramwaje (linia nr 9, 12, 17) plus dodatkowy jeden tramwaj (linia nr 13) na Stadion Olimpijski przed Sępolnem. Rekordową dla liczby tramwajów trasą okazuje się jednak w miarę krótki, bo liczący ok. 4 km długości odcinek od pl. Grunwaldzkiego przez ul. Skłodowskiej-Curie i pętlę ZOO na Dąbiu do Biskupina, którą przejeżdżają cztery tramwaje (linia nr 1, 2, 4, 10), przy czym na pętlę ZOO przyjeżdża dodatkowo jeden tramwaj (linia nr 19). To oczywiste, że ta trasa służy nie tylko mieszkańcom, ale też studentom zmierzającym do budynków Politechniki Wrocławskiej i Uniwersytetu Przyrodniczego, czy gościom zmierzającym na Tereny Wystawowe Wrocławia i do ZOO. Nie zmienia to jednak faktu, że Przedmieście Oławskie, Księżę i sąsiadujący z nimi Brochów, zamieszkuje równie dużo osób, co Wielką Wyspę we Wrocławiu. Do tego pętla Księżę Małe w przeciwieństwie do innych pętli tramwajowych, jest odosobniona, bo nie ma w pobliżu innych pętli, gdzie mogłyby dojechać tramwaje i nawet jeśli nie całościowo to chociaż częściowo przejeżdżać przez Przedmieście Oławskie, czy Księżę.

Podsumowując: przez Przedmieście Oławskie jadą cztery linie tramwajowe, przy czym dwie jadą po obrzeżach (ul. Pułaskiego), a dwie jadą po właściwym osiedlu (ul. Traugutta, ul. Krakowska), choć niemal na każdej innej trasie we Wrocławiu, zbliżonej do tej (ul. Traugutta, ul. Krakowska, ul. Opolska) pod względem długości trasy oraz zaludnienia wzdłuż niej, liczba tramwajów przekracza liczbę dwóch. Rozwój komunikacji tramwajowej we Wrocławiu polega w sporej mierze na dbaniu o nowe trasy, przy czym to, że Przedmieście Oławskie stanowi starą trasę (jedną z najstarszych, wręcz historycznych), nie oznacza, że Przedmieście Oławskie się nie rozwija, a co za tym idzie, że się nie zaludnia.

Trasa przez Przedmieście Oławskie a inne trasy tramwajowe we Wrocławiu

Trasa od pl. Grunwaldzkiego do Biskupina (odcinek ok. 4 km)	4 linie tramwajowe (nr 1, 2, 4, 10)	+ trasa od pl. Grunwaldzkiego do ZOO (Dąbia) (odcinek ok. 1,5 km)	1 dodatkowa linia tramwajowe (linia nr 19)
Trasa od pl. Grunwaldzkiego do Sępolna (odcinek ok. 4 km)	3 linie tramwajowe (nr 9, 12, 17)	+ trasa od pl. Grunwaldzkiego do Stadionu Olimpijskiego (odcinek ok. 3 km)	1 dodatkowa linia tramwajowa (linia 13)
Trasa od Arkad do Kleciny (odcinek ok. 5 km)	2 linie tramwajowe (nr 7, 17)	+ trasa od Arkad do Krzyków oraz Hallera (odcinek ok. 3,5 km)	3 dodatkowe linie tramwajowe (nr 2, 6, 20)
Trasa od pl. Legionów do Oporowa (odcinek ok. 5 km)	3 linie tramwajowe (nr 4, 11, 20)	+ trasa od pl. Legionów do FAT-u (odcinek ok. 4 km)	2 dodatkowe linie tramwajowe (nr 5, 14)
Trasa od pl. Dominikańskiego do Księża Małego (odcinek ok. 5 km)	2 linie tramwajowe (nr 3, 5)	Brak innej trasy	Brak dodatkowych linii tramwajowych

Wyższość komunikacji tramwajowej nad komunikacją autobusową

Z Księży Wielkiego przez Księże Małe kursują również autobusy 124 i 134. Nie licząc tego, że przemierzają niemal identyczne trasy na Nowy Dwór (wystarczyłaby jedna z tych linii i ewentualnie jej zwiększona częstotliwość kursowania), to nie przejeżdżają przez Przedmieście Oławskie. Z kolei przejeżdżające przez Przedmieście Oławskie autobusy 114 i 120 służą właściwie mieszkańcom Brochowa i Bieńkowic w przypadku linii nr 114 oraz Opatowic i Trestna w przypadku linii nr 120. Otóż mimo, że przejeżdżają przez Przedmieście Oławskie, to jadą tylko do pl. Dominikańskiego, gdzie można dojechać szybciej tramwajem 3 i 5.

Trzeba również wspomnieć o tym, że jednopasmowa ul. Opolska prowadząca na Księże Małe i Księże Wielkie, a finalnie prowadząca poza Wrocław, to ulica słynna tylko i wyłącznie z korków. W związku z tym, o ile tramwajem dojedzie się bez problemu, o tyle autobusem trasę, którą normalnie przemierza się w 5 minut, można niekiedy przemierzać nawet 30 minut. Mieszkańców Księży oraz Przedmieścia Oławskiego zatem absolutnie nie interesuje ewentualna nowa linia autobusowa, tylko nowa linia tramwajowa.

Cztery tramwaje na Przedmieściu Oławskim? Nie do końca!

Można pokusić się o stwierdzenie, że przez Przedmieście Oławskie przejeżdżają cztery linie tramwajowe. Chodzi o linie nr 3, 4, 5, 16. Teoretycznie to prawda, ale prawda ta nie przetrzuca się na praktykę. Linie nr 4 i 16 przejeżdżają jedynie przez ul. Pułaskiego i pl. Wróblewskiego. W efekcie jadą nie tylko przez mały fragment Przedmieścia Oławskiego, ale też jadą niemal na jego obrzeżach. Całe ulice Traugutta, Krakowska, Kościuszki oraz część ulicy Opolskiej, a więc najważniejsze arterie Przedmieścia Oławskiego oraz Księży linie nr 4 i 16 pomijają. Dla miasteczka większości mieszkańców Przedmieścia Oławskiego oraz wszystkich mieszkańców Księży pozostają zatem tylko linie nr 3 i 5.

Trzeci tramwaj przez Przedmieście Oławskie na Księże (nowa linia lub modyfikacja którejś starej linii)

Uruchomienie trzeciej linii na pętlę Księże Małe przez ul. Krakowską i ul. Traugutta można zrobić przez stworzenie zupełnie nowej linii tramwajowej we Wrocławiu lub wykorzystując i modyfikując którąś starą linię tramwajową we Wrocławiu.

Pozwalamy sobie zaproponować kilka opcji. To rzecz jasna tylko przykłady któreby mogłyby zmierzać wspomniana linia tramwajowa. Można,

choć nie trzeba, podeprzeć się owymi przykładami. Nam zależy głównie na tym, aby po prostu puścić trzecią linię tramwajową.

W przypadku stworzenia zupełnie nowej linii tramwajowej, mogłaby kursować z pętli Księża Małe przez Przedmieście Oławskie na pętlę Osobowice lub Nowy Dwór, czyli jedną z trzech pętli obok Księża Małego obsługujących tylko dwie linie tramwajowe. W tym wypadku można zmodyfikować linię nr 16, albo linie nr 124, czy 134),

W przypadku wykorzystania i zmodyfikowania którejś starej linii, mogłaby kursować z pętli Księża Małe przez Przedmieście Oławskie na pętlę Kromera, Kowale, Poświętne lub Osobowice. W tym wypadku można wykorzystałoby choćby linię nr 6, ewentualnie linię nr 7, które jeżdżą w miarę nieprzepełnione i podobnymi trasami, a które finalnie zachowałyby swoją jedną z dwóch pętli.

Teraz przez Traugutta i Krakowską na Księża Małe, a kiedyś również przez Kościuszki i Krakowską na Księża Wielkie

Trzeci tramwaj przemierzający przez ul. Traugutta i ul. Krakowską na Księża Małe to właściwie rozwiązanie na określony okres. Otóż docelowo, gdy nastąpi obiecany, gruntowny remont ul. Kościuszki (pamiętajacej jeszcze XIX wiek, gdy ją wyznaczano) oraz przedłużenie trasy tramwajowej z Księża Małego na Księża Wielkie, trzeci tramwaj mógłby przemierzać przez ul. Kościuszki i ul. Krakowską na Księża Wielkie. Możliwe, że węzeł komunikacyjny na pl. Dominikańskim z trudem obsługiwałby kolejny tramwaj, ale można przecież zmodyfikować trasy. Możliwe również, że póki co pętla Księża Małe na przykład ma za mało torów i nie jest w stanie przyjąć trzeciego tramwaju (choć kiedyś, za czasów linii nr 19, to robiła), ale można ją przecież wyremontować (przykładowo pętlę Leśnicę remontuje się niemal co chwilę). W końcu trzecia linia tramwajowa to w tym wypadku właściwie komunikacyjny priorytet. Służyłaby sporej liczbie osób, bo i z Wrocławia (z Przedmieścia Oławskiego, Księża Małego, Mokrego Dworu, Księża Wielkiego, Brochowa), i spoza Wrocławia (z Radwanic, Siechnic, Świętej Katarzyny).

Trzecia linia tramwajowa przez Przedmieście Oławskie na Księżę

Uwagi

1.

Uruchomienie trzeciej linii na pętlę "Księżę Małe" przez ul. Krakowską i ul. Traugutta, stwarzając zupełnie nową linię tramwajową we Wrocławiu.

Trzecia linia tramwajowa z pętli "Księżę Małe" przez Przedmieście Oławskie mogłaby jeździć na pętlę "Osobowice" lub "Nowy Dwór", czyli jedną z trzech pętli obok "Księża Małego" obsługujących tylko dwie linie tramwajowe (w tym wypadku można zmodyfikować linię nr 16, albo linie nr 124, czy 134), ale także mogłaby jeździć na jakąkolwiek inną pętlę.

Albo...

Uruchomienie trzeciej linii na pętlę "Księżę Małe" przez ul. Krakowską i ul. Traugutta, wykorzystując którąś starą linię tramwajową jeżdżącą we Wrocławiu.

Trzecia linia tramwajowa z pętli "Księżę Małe" przez Przedmieście Oławskie mogłaby jeździć na pętlę "Kromera", "Kowale" lub "Poświętne", czyli zmieniając trasę linii nr 6 lub linii nr 7, które jeżdżą podobnymi trasami i pozostają w miarę nieprzepełnione, ale także mogłaby jeździć na jakąkolwiek inną pętlę.

2.

Po obiecany remoncie ul. Kościuszki oraz tramwaju na Księżę Wielkie, zmniejszenie trasy trzeciej linii na pętlę "Księżę Wielkie" przez ul. Krakowską i ul. Kościuszki.

<p>Nowa linia tramwajowa (przykład #1 trasy na teraz)</p>	<p>Księżę Małe – ul. Krakowska – ul. Traugutta – pl. Wróblewskiego – pl. Grunwaldzki – ul. Nowowiejska – Dworzec Wrocław Nadodrze – ul. Reymonta – ul. Osobowicka – Osobowice</p>
<p>Nowa linia tramwajowa (przykład #1 trasy na kiedyś)</p>	<p>Księżę Wielkie – ul. Opolska – Księżę Małe – ul. Krakowska – ul. Kościuszki – ul. Pułaskiego – pl. Wróblewskiego – pl. Grunwaldzki – ul. Nowowiejska – Dworzec Wrocław Nadodrze – ul. Reymonta – ul. Osobowicka – Osobowice</p>
<p>Nowa linia tramwajowa (przykład #2 trasy na teraz)</p>	<p>Księżę Małe – ul. Krakowska – ul. Traugutta – pl. Wróblewskiego – pl. Dominikański – Park Staromiejski – pl. Orłąt Lwowskich – Dworzec Wrocław Świebodzki – ul. Robotnicza – ul. Strzegomska – Wrocław Nowy Dwór</p>
<p>Nowa linia tramwajowa (przykład #2 trasy na kiedyś)</p>	<p>Księżę Wielkie – ul. Opolska – Księżę Małe – ul. Krakowska – ul. Kościuszki – ul. Pułaskiego – Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – pl. Kościuszki – pl. Orłąt Lwowskich – Dworzec Wrocław Świebodzki – ul. Robotnicza – ul. Strzegomska – Wrocław Nowy Dwór</p>

**Linia nr 6
(przykład #1
trasy na teraz)**

Księżę Małe – ul. Krakowska – ul. Traugutta – pl. Wróblewskiego – pl. Dominikański
– Park Staromiejski – ul. Szewska – ul. Drobnera – Dworzec Wrocław Nadodrze
– ul. Reymonta – ul. Osobowicka – **Osobowice**

Osobowice – ul. Osobowicka – ul. Reymonta
– Dworzec Wrocław Nadodrze – ul. Drobnera – NFM – Park Staromiejski
– pl. Kościuszki – Arkady Capitol – ul. Piłsudskiego – Dworzec Wrocław Główny
– ul. Pułaskiego – ul. Kościuszki – ul. Krakowska – **Księżę Małe** – ul. Opolska – **Księżę Wielkie**

**Linia nr 6
(przykład #1
trasy na kiedyś)**

Księżę Wielkie – ul. Opolska – **Księżę Małe** – ul. Krakowska – ul. Kościuszki – ul. Pułaskiego
– Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – Arkady Capitol – pl. Kościuszki
– Park Staromiejski – ul. Szewska – ul. Drobnera – Dworzec Wrocław Nadodrze
– ul. Reymonta – ul. Osobowicka – **Osobowice**

Osobowice – ul. Osobowicka – ul. Reymonta
– Dworzec Wrocław Nadodrze – ul. Drobnera – NFM – Park Staromiejski
– pl. Kościuszki – Arkady Capitol – ul. Piłsudskiego – Dworzec Wrocław Główny
– ul. Pułaskiego – ul. Kościuszki – ul. Krakowska – **Księżę Małe** – ul. Opolska – **Księżę Wielkie**

**Linia nr 6
(przykład #2
trasy na teraz)**

Księżę Małe – ul. Krakowska – ul. Traugutta – pl. Wróblewskiego – pl. Dominikański
– Park Staromiejski – ul. Szewska – ul. Drobnera – Dworzec Wrocław Nadodrze
– ul. Reymonta – ul. Osobowicka – **Osobowice**

Osobowice – ul. Osobowicka – ul. Reymonta
– Dworzec Wrocław Nadodrze – ul. Drobnera – NFM – Park Staromiejski
– pl. Dominikański – pl. Wróblewskiego – ul. Traugutta – ul. Krakowska – **Księżę Małe**

**Linia nr 6
(przykład #2
trasy na kiedyś)**

Księżę Wielkie – ul. Opolska – **Księżę Małe** – ul. Krakowska – ul. Kościuszki – ul. Pułaskiego
– Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – Arkady Capitol – pl. Kościuszki
– Park Staromiejski – ul. Szewska – ul. Drobnera – Dworzec Wrocław Nadodrze
– ul. Reymonta – ul. Osobowicka – **Osobowice**

Osobowice – ul. Osobowicka – ul. Reymonta
– Dworzec Wrocław Nadodrze – ul. Drobnera – NFM – Park Staromiejski
– pl. Kościuszki – Arkady Capitol – ul. Piłsudskiego – Dworzec Wrocław Główny
– ul. Pułaskiego – ul. Kościuszki – ul. Krakowska – **Księżę Małe** – ul. Opolska – **Księżę Wielkie**

**Linia nr 6
(przykład #3
trasy na teraz)**

Księżę Małe – ul. Krakowska – ul. Traugutta – pl. Wróblewskiego – pl. Dominikański
– Park Staromiejski – ul. Szewska – ul. Drobnera – pl. Bema – ul. Jedności Narodowej – **Kromera**

Kromera – ul. Jedności Narodowej – pl. Bema – ul. Drobnera – NFM – Park Staromiejski
– pl. Dominikański – pl. Wróblewskiego – ul. Traugutta – ul. Krakowska – **Księżę Małe**

**Linia nr 6
(przykład #3
trasy na kiedyś)**

Księżę Wielkie – ul. Opolska – **Księżę Małe** – ul. Krakowska – ul. Kościuszki – ul. Pułaskiego
– Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – Arkady Capitol – pl. Kościuszki
– Park Staromiejski – ul. Szewska – ul. Drobnera – pl. Bema – ul. Jedności Narodowej – **Kromera**

Kromera – ul. Jedności Narodowej – pl. Bema – ul. Drobnera – NFM
– pl. Kościuszki – Arkady Capitol – ul. Piłsudskiego – Dworzec Wrocław Główny
– ul. Pułaskiego – ul. Kościuszki – ul. Krakowska – **Księżę Małe** – ul. Opolska – **Księżę Wielkie**

Sprawa linii nr 5

U progu zmian we wrocławskiej komunikacji tramwajowej, trzeba poruszyć nie tylko temat trzeciej linii tramwajowej przez Przedmieście Oławskie na Księżę, ale również temat linii nr 5.

Linia nr 5 przemierzała trasę od Księża przez Przedmieście Oławskie, Dworzec Główny, Grabiszyńską na Oporów. Niestety w wyniku zmian postanowiono skrócić linię nr 5, niby tylko o dwa przystanki, ale w tym jeden bardzo znaczący. „Piątka” zakręci na pętli Grabiszyńska Cmentarz zamiast na pętli Oporów. Tym sposobem ominie przystanek Grabiszyńska Cmentarz II. Przystanek ten wśród wrocławskich przewodników funkcjonuje pod nazwą „przystanek wdów”. Otóż wysiadają i wsiadają na nim głównie seniorzy odwiedzający cmentarz. Można się przesiąść na przystanku Grabiszyńska Cmentarz, aby pojechać na przystanek Grabiszyńska Cmentarz II, ale nie przesadzajmy z przesiadkami, zwłaszcza dla starszych osób.

Miasto tłumaczy skrócenie linii nr 5 powodami logistycznymi. Na pętlę Oporów oprócz linii nr 4 i 20 pojedzie linia nr 11, która jeździła na pętli Grabiszyńska Cmentarz. Zatem linia nr 11 zostanie przedłużona kosztem skrócenia linii nr 5, których końcówki tras zostaną nie tyle zmienione, ile zamienione.

Po pierwsze pętla Oporów, bodaj największa pętla tramwajowa we Wrocławiu, spokojnie pomieściłaby cztery tramwaje. Nie trzeba więc skracać ani linii nr 11, ani linii nr 5. Tłumaczenie o trzech torach na pętli Oporów dla trzech tramwajów nie ma sensu, zwłaszcza w kontekście pętli Biskupin z dwoma torami i czterema tramwajami, pętli Sępolno z dwoma torami i trzema tramwajami, czy pętli Leśnica z dwoma torami i trzema tramwajami.

Po drugie nie dość, że Przedmieście Oławskie oraz Księżę zostały totalnie pominięte w planach miasta dotyczących rozwijania komunikacji tramwajowej, to jeszcze skraca się jedną z dwóch linii tramwajowych jeżdżących przez te osiedli. Tłumaczenie o powrocie do historycznego układu dla linii nr 11, ponoć kiedyś jeżdżącej na Oporów, jest bezzasadne, bo pętla Oporów to dość młoda pętla. A jeżeli już usilnie chcemy wracać do historycznego układu, to przywróćmy linię nr 19 na Księżę.

Efektom tego apelujemy o pozostawienie trasy linii nr 5, która zakręcałaby na pętli Oporów, a nie na pętli Grabiszyńska Cmentarz.

Linia tramwajowa nr 5 od Księża przez Przedmieście Oławskie do Oporowa

<p>Uwagi</p>	<p>1.</p> <p>Przedłużenie (a raczej pozostawienie) trasy linii nr 5 na pętlę "Oporów", zamiast skracania jej na pętlę "Cmentarz Grabiszyński".</p> <p>2.</p> <p>Przejeżdżanie tramwaju przez "Grabiszyńska Cmentarz II", który stanowi ważny przystanek, zwłaszcza dla seniorów odwiedzających cmentarze.</p>
<p>Linia 5 (trasa skrócona)</p>	<p>Księża Małe – ul. Krakowska – ul. Traugutta – pl. Wróblewskiego – pl. Dominikański – Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – pl. Legionów – ul. Grabiszyńska – FAT – Grabiszyńska Cmentarz</p>
<p>Linia 5 (trasa wydłużona)</p>	<p>Księża Małe – ul. Krakowska – ul. Traugutta – pl. Wróblewskiego – pl. Dominikański – Dworzec Wrocław Główny – ul. Piłsudskiego – pl. Legionów – ul. Grabiszyńska – FAT – Grabiszyńska Cmentarz – Oporów</p>

Podsumowanie

W świetle przedstawionych argumentów, ale też w zgodzie z polityką miasta na temat ochrony środowiska przez rozwijanie i promowanie komunikacji zbiorowej, należy czym prędzej uruchomić trzecią linię tramwajową dla wschodnich rejonów Wrocławia, czyli Przedmieścia Oławskiego oraz Księża.